

TURIZM INDUSTRIYASIDA MADANIYATLARARO MULOQOTNING AHAMIYATI VA UNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Muminova Nasiba Solijonovna

TAFU, Tillar kafedrası katta o'qituvchisi

nasiba_9095@inbox.ru

Jabborov Ilyosjon Abduraim o'g'li

Angren universiteti, Til va uni o'qitish metodikasi kafedrası katta o'qituvchisi

ijabborov4@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm industriyasida madaniyatlararo muloqotning o'rni, uning turizm xizmatlari sifati va mamlakat imijini shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, verbal va noverbal muloqot vositalarining turizm faoliyatidagi roli, oliy ta'lim muassasalarida madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish usullari hamda talabalarda madaniy sezgirlikni shakllantirishning pedagogik jihatlari yoritiladi. Tadqiqot natijalari madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarining turizm mutaxassislarining professional faoliyatida muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: turizm, madaniyatlararo muloqot, kommunikativ kompetensiya, verbal muloqot, noverbal muloqot, madaniy intellekt, turizm brendi, xalq diplomatiyasi.

KIRISH

Globalashuv jarayonlarining jadallashuvi, xalqaro turizm oqimlarining ortishi va mamlakatlar o'rtasidagi madaniy aloqalarning kengayishi natijasida madaniyatlararo muloqot zamonaviy turizmning eng muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylandi. XXI asrda turizm iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida nafaqat davlatlarning iqtisodiy taraqqiyotiga, balki xalqlar o'rtasidagi madaniy yaqinlashuv, o'zaro tushunish va hamkorlikning mustahkamlanishiga ham xizmat qilmoqda. Turizm insonlarni turli madaniy muhitlar bilan tanishtiruvchi, millatlararo aloqalarni rivojlantiruvchi va dunyo xalqlari o'rtasida ijobiy munosabatlarni shakllantiruvchi muhim ijtimoiy hodisa sifatida namoyon bo'lmoqda. Bugungi kunda xalqaro turizmning rivojlanishi natijasida turli millat, din, til va madaniyat vakillari o'rtasidagi muloqot ko'lamini kengayib bormoqda. Shu sababli turizm faoliyatining muvaffaqiyati ko'p jihatdan xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning madaniyatlararo muloqot kompetensiyasiga bog'liq bo'lib qolmoqda. Sayyohlar uchun xizmat sifati faqat moddiy infratuzilma yoki qulayliklar bilan emas, balki ular bilan amalga oshiriladigan muloqot sifati, hurmat va e'tibor darajasi bilan ham belgilanadi. Ko'pincha sayyoh ma'lum bir mamlakat haqida yakuniy xulosani tarixiy obidalar yoki tabiiy manzaralar asosida emas, balki mahalliy aholi va xizmat ko'rsatuvchi xodimlar bilan bo'lgan muloqoti orqali shakllantiradi.

Turizm industriyasida muloqot oddiy axborot almashinuvi bilan cheklanmaydi. U sayyoh va mezbon jamiyat o'rtasidagi ijtimoiy-madaniy munosabatlarni shakllantiruvchi murakkab kommunikativ jarayon hisoblanadi. Turizm sohasida faoliyat yuritayotgan gidlar, mehmonxona xodimlari, ekskursovodlar, restoran xodimlari va boshqa mutaxassislar mamlakatning madaniy qiyofasini namoyon etuvchi vakillar sifatida faoliyat yuritadilar. Shu sababli ular tomonidan amalga oshiriladigan har bir muloqot jarayoni mamlakatning xalqaro imijiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ayniqsa, xorijiy sayyohlar bilan ishlash jarayonida madaniy farqlarni inobatga olish, ularning qadriyatlari va urf-odatlariga hurmat bilan yondashish xizmat ko'rsatish sifatining muhim mezonlaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy xalqaro munosabatlar nazariyasida keng qo'llanilayotgan "yumshoq kuch" (soft power) tushunchasi turizm faoliyatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Yumshoq kuch davlatning harbiy yoki iqtisodiy bosim orqali emas, balki madaniy jozibadorligi, qadriyatlari, an'analari va ijobiy imiji orqali ta'sir ko'rsatish qobiliyatini anglatadi. Turizm ana shu yumshoq kuchning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Mamlakatning boy tarixiy merosi, milliy madaniyati, mehmondo'stlik an'analari va kommunikativ madaniyati xorijiy sayyohlarda ijobiy taassurot shakllantirib, ularning qayta tashrif buyurish ehtimolini oshiradi. Natijada turizm nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki davlatning xalqaro maydondagi obro'-e'tiborini ham mustahkamlaydi. Madaniyatlararo muloqot jarayonida shaxsning boshqa madaniyat vakillarini tushunish, ularning qadriyatlari va xulq-atvor xususiyatlarini qabul qilish qobiliyati alohida ahamiyatga ega. Bunday kompetensiya sayyohlarning ehtiyojlarini to'g'ri anglash, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan madaniy kelishmovchiliklarning oldini olish hamda xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, madaniyatlararo muloqot nafaqat kasbiy faoliyat, balki shaxsning umumiy madaniy rivojlanishi, tolerantlik va global dunyoqarashini shakllantirishda ham muhim omil hisoblanadi.

TADQIQOT METODLARI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida ilmiy bilishning nazariy va empirik metodlaridan kompleks ravishda foydalanildi. Tadqiqotning ilmiy asoslanganligini ta'minlash maqsadida turizm, pedagogika, psixologiya, kommunikatsiya nazariyasi hamda madaniyatshunoslik yo'nalishlaridagi ilmiy manbalar chuqur tahlil qilindi. Xususan, madaniyatlararo muloqot, kommunikativ kompetensiya, turizm xizmatlari sifati va madaniy intellekt masalalariga bag'ishlangan mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, monografiyalari, maqolalari va o'quv adabiyotlari o'rganildi. Ilmiy manbalarni tahlil qilish jarayonida turizm industriyasida madaniyatlararo muloqotning nazariy asoslari, rivojlanish tendensiyalari va amaliy ahamiyati yuzasidan mavjud ilmiy qarashlar tizimlashtirildi.

Tadqiqotning nazariy qismida tahlil va sintez metodlaridan foydalanildi. Tahlil metodi orqali madaniyatlararo muloqot tushunchasining mazmun-mohiyati, tarkibiy komponentlari hamda turizm faoliyatidagi o'rni o'rganildi. Sintez metodi yordamida esa turli ilmiy manbalarda keltirilgan nazariy qarashlar umumlashtirilib, tadqiqot mavzusiga oid yaxlit konseptual yondashuv shakllantirildi.

Leadership Competence

Qiyosiy tahlil metodi yordamida turli mamlakatlarda turizm sohasida madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish bo'yicha mavjud tajribalar o'rganildi. Xususan, turizm rivojlangan davlatlarda xizmat ko'rsatish madaniyati, kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlari hamda turizm mutaxassislarini tayyorlash tizimi tahlil qilinib, ularning o'ziga xos jihatlari aniqlandi. Olingan natijalar mahalliy tajriba bilan taqqoslanib, O'zbekiston turizm sohasi uchun mos bo'lgan samarali yondashuvlar belgilandi.

Tadqiqotning empirik qismida kuzatish metodidan ham foydalanildi. Kuzatish jarayonida turizm xizmatlari ko'rsatish amaliyotida muloqot madaniyatining namoyon bo'lish shakllari, xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning xorijiy sayyohlar bilan muloqot qilish jarayonidagi kommunikativ xatti-harakatlari hamda madaniy farqlarni hisobga olish darajasi tahlil qilindi. Kuzatish natijalari madaniyatlararo muloqot kompetensiyasining amaliy ahamiyatini aniqlash imkonini berdi. Bundan tashqari, oliy ta'lim muassasalarida talabalarning madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan amaliy mashg'ulotlar, seminar-treninglar, interaktiv ta'lim metodlari va jamoaviy loyihalar mazmuni o'rganildi. Xususan, madaniyatlararo jamoaviy loyiha, rolli o'yinlar, debat va munozaralar, taqdimotlar hamda xorijiy tillarni o'qitish jarayonida qo'llanilayotgan innovatsion pedagogik texnologiyalarning samaradorligi tahlil qilindi. Ushbu metodlar orqali talabalar orasida tolerantlik, empatiya, kommunikativ madaniyat va madaniy sezgirlik kabi sifatlarni rivojlantirish imkoniyatlari baholandi.

Tadqiqot metodologik asosini kommunikativ yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv hamda madaniyatlararo ta'lim konsepsiyalari tashkil etdi. Kommunikativ yondashuv shaxslararo muloqotning samaradorligini ta'minlovchi bilim, ko'nikma va malakalarni rivojlantirishga qaratilgan bo'lsa, kompetensiyaviy yondashuv bo'lajak mutaxassislarning kasbiy faoliyatda uchraydigan real vaziyatlarda samarali harakat qilish qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Madaniyatlararo ta'lim konsepsiyasi esa turli madaniyat vakillariga hurmat bilan munosabatda bo'lish, bag'rikenglikni rivojlantirish va global dunyoqarashni shakllantirishni nazarda tutadi. Tadqiqot jarayonida to'plangan ma'lumotlar tizimlashtirildi, guruhlashtirildi va ilmiy jihatdan umumlashtirildi. Olingan natijalar asosida turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislarning madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Shuningdek, oliy ta'lim tizimida turizm yo'nalishi talabalarini tayyorlash jarayoniga madaniyatlararo muloqotga oid innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishning istiqbollari baholandi.

Shunday qilib, tadqiqotda qo'llanilgan metodlar majmui mavzuning nazariy va amaliy jihatlarini har tomonlama o'rganish, turizm industriyasida madaniyatlararo muloqotning ahamiyatini ilmiy asoslash hamda uning samaradorligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalarni ishlab chiqish imkonini berdi.

NATIJALAR

Madaniyatlararo muloqotning tarkibiy komponentlari

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, turizm faoliyatida samarali madaniyatlararo muloqot uchta asosiy darajada namoyon bo'ladi:

Kognitiv daraja sayyohlarning milliy qadriyatlari, diniy e'tiqodlari, urf-odatlar va dunyoqarashi haqidagi bilimlarni o'z ichiga oladi. Turizm xodimlarining madaniy savodxonligi xizmat sifati va muloqot samaradorligini oshiradi. Turli millat vakillarining madaniy xususiyatlarini bilish noto'g'ri talqinlar va kommunikativ to'siqlarning oldini olishga xizmat qiladi.

Affektiv daraja boshqa madaniyat vakillariga nisbatan bag'rikenglik, hurmat va empatiya bilan munosabatda bo'lishni anglatadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, sayyohlar tomonidan eng yuqori baholanadigan omillardan biri samimiy va hurmatga asoslangan munosabat hisoblanadi.

Ushbu daraja nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini ifodalaydi. Masalan, yaponiyalik sayyohlarga egilib salom berish yoki yevropalik mehmonlar bilan muloqotda shaxsiy masofani saqlash kabi xatti-harakatlar madaniy moslashuvning amaliy ko'rinishidir.

Verbal va nonverbal muloqotning o'rni

Tadqiqot natijalari verbal va nonverbal vositalarning birgalikdagi ahamiyatini tasdiqlaydi. Verbal muloqot axborotni yetkazishning asosiy vositasi bo'lsa, nonverbal vositalar mazmunni to'ldiradi va hissiy ta'sirni kuchaytiradi. Turizm faoliyatida verbal va nonverbal muloqot vositalarining o'rni ham alohida e'tiborga loyiqdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, insonlar o'rtasidagi muloqotning katta qismi so'zlardan tashqari tana harakatlari, yuz ifodalari, ovoz ohangi va boshqa nonverbal vositalar orqali amalga oshiriladi. Turli madaniyatlarda ushbu vositalarning ma'nosi va talqini bir-biridan farq qilishi mumkin. Shu sababli turizm mutaxassislari nafaqat chet tillarini bilishlari, balki turli xalqlarning kommunikativ xususiyatlari va madaniy qadriyatlari haqida ham yetarli bilimga ega bo'lishlari zarur.

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimi oldida turizm sohasi uchun zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, madaniyatlararo muloqot kompetensiyasi rivojlangan mutaxassislarni tayyorlash vazifasi turibdi. Talabalarda madaniy sezgirlik, kommunikativ madaniyat, empatiya va xorijiy tillarni amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ularni xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh kadrlar sifatida shakllantirish mumkin. Shu nuqtai nazardan madaniyatlararo muloqot masalalarini pedagogik jihatdan o'rganish va ta'lim jarayoniga samarali metodlarni joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi turizm industriyasida madaniyatlararo muloqotning ahamiyatini chuqur tahlil qilish, uning tarkibiy komponentlarini aniqlash, verbal va nonverbal kommunikatsiya vositalarining o'ziga xos xususiyatlarini yoritish hamda oliy ta'lim tizimida ushbu kompetensiyani shakllantirishning samarali pedagogik usullarini asoslashdan iborat. Shuningdek, tadqiqot davomida

madaniyatlararo muloqotning turizm xizmatlari sifati, mijozlar sodiqligi, mamlakat imiji va xalq diplomatiyasini rivojlantirishdagi o'рни ham tahlil qilinadi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar madaniyatlararo muloqotning turizm sohasidagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi. Zamonaviy turizm sharoitida sayyohlarning ehtiyoj va talablarida sezilarli o'zgarishlar kuzatilmoqda. Agar avval turistik sayohatlarning asosiy maqsadi tarixiy obidalar, tabiiy manzaralar yoki dam olish maskanlarini ko'rish bilan bog'liq bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda sayyohlar mahalliy aholi bilan muloqot qilish, ularning turmush tarzi, qadriyatlari, urf-odatlar va madaniyati bilan yaqindan tanishishga katta qiziqish bildirmoqdalar. Shu sababli turizm xizmatlarining sifati nafaqat moddiy infratuzilma va servis darajasi, balki xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning kommunikativ kompetensiyasi va madaniyatlararo muloqot ko'nikmalari bilan ham baholanmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sayyohlarning mamlakat haqidagi umumiy taassurotlari ko'pincha ular bilan muloqot qilgan insonlarning munosabati, muomala madaniyati va kasbiy mahoratiga bog'liq bo'ladi. Ayniqsa, gidlar, mehmonxona xodimlari, transport xizmati vakillari, restoran va ekskursiya tashkilotchilari xorijiy mehmonlar uchun mamlakatning "madaniy elchisi" vazifasini bajaradi. Ularning har bir harakati va muloqoti sayyohning mamlakat haqidagi fikrini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu jihatdan qaralganda, turizm industriyasida madaniyatlararo muloqot iqtisodiy samaradorlik bilan bir qatorda ijtimoiy va siyosiy ahamiyatga ham ega bo'lgan strategik omil hisoblanadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, muvaffaqiyatli madaniyatlararo muloqot turizm faoliyatida bir qator ijobiy natijalarni yuzaga keltiradi. Avvalo, u mamlakatning xalqaro imijini mustahkamlashga xizmat qiladi. Sayyohlar tomonidan olingan ijobiy taassurotlar mamlakatning xorijdagi nufuzini oshirib, uning jozibadorligini kuchaytiradi. Ayniqsa, globallashtirish va axborot texnologiyalari rivojlangan bugungi davrda har bir sayyoh o'z tajribasini ijtimoiy tarmoqlar, bloglar va turistik platformalar orqali keng auditoriyaga yetkazish imkoniyatiga ega. Natijada bitta muvaffaqiyatli muloqot yuzlab yoki minglab potensial turistlarning qaroriga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, madaniyatlararo muloqot sayyohlarning qoniqish darajasini oshiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish jarayonida hurmat, samimiylilik va e'tibor bilan munosabatda bo'lingan sayyohlar xizmat sifati haqida yuqori baho beradilar. Ular nafaqat turistik obyektlardan, balki muloqot jarayonidan ham mamnun bo'lib, bu holat umumiy sayohat tajribasining ijobiy shakllanishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, madaniy farqlarni hisobga olgan holda olib borilgan muloqot sayyohlarda o'ziga nisbatan hurmat va qadrlash hissini uyg'otadi.

Madaniyatlararo muloqotning yana bir muhim natijasi sayyohlarning qayta tashrif buyurish ehtimolini oshirishidir. Sayohat davomida ijobiy hissiyotlarga ega bo'lgan turistlar kelajakda yana shu mamlakatga tashrif buyurishga moyil bo'ladilar. Bundan tashqari, ular o'z yaqinlari, do'stlari va hamkasblariga ham ushbu mamlakatni tavsiya etadilar. Bu esa turizm sohasining barqaror rivojlanishiga va turistlar oqimining ko'payishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, madaniyatlararo muloqot xalq diplomatiyasining samarali vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi. Sayyohlar orqali turli mamlakatlar xalqlari o'rtasida madaniy aloqalar mustahkamlanadi, stereotiplar kamayadi va o'zaro tushunish kuchayadi. Turizm orqali shakllangan ijobiy taassurotlar davlatlar o'rtasidagi do'stona munosabatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu ma'noda turizm faqat iqtisodiy faoliyat emas, balki xalqlarni birlashtiruvchi muhim ijtimoiy-madaniy institut sifatida ham qaralishi mumkin. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, talabalarda ushbu kompetensiyani shakllantirish uchun nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, rolli

o'yinlar, keys-stadilar, xalqaro loyihalar, talabalar almashinuvi dasturlari, xorijiy mutaxassislar ishtirokidagi seminar va treninglar madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali vositalari hisoblanadi. Bunday faoliyatlar talabalarni real kommunikativ vaziyatlarga tayyorlaydi va ularning kasbiy moslashuvchanligini oshiradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari madaniyatlararo muloqotning turizm sohasidagi o'rni va ahamiyati tobora ortib borayotganligini ko'rsatadi. Turizm industriyasining barqaror rivojlanishi, mamlakatning xalqaro maydondagi ijobiy imiji, turistlar qoniqishi va xizmat ko'rsatish sifati ko'p jihatdan mutaxassislarning madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasiga bog'liqdir. Shu sababli oliy ta'lim tizimida ushbu kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy pedagogik yondashuvlarni keng joriy etish turizm sohasining istiqboldagi taraqqiyotini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, turizm industriyasida madaniyatlararo muloqot nafaqat xizmat ko'rsatish jarayonining muhim elementi, balki mamlakatning xalqaro imijini shakllantiruvchi strategik omillardan biri hisoblanadi. Zamonaviy globallashuv sharoitida turli millat, til va madaniyat vakillari bilan samarali muloqot qila olish turizm sohasida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar uchun zarur kasbiy kompetensiyaga aylangan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, madaniyatlararo muloqotning kognitiv (bilim va tushunchalar), affektiv (munosabat va hissiyotlar) hamda xulq-atvor (amaliy harakat va ko'nikmalar) komponentlari bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ularning uyg'un rivojlanishi turizm xizmatlari sifatini oshirishga xizmat qiladi. Turli madaniy qadriyatlar, urf-odatlar va muloqot uslublarni hisobga olish esa xizmat ko'rsatish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tushunmovchiliklarning oldini olib, turistlarning qoniqish darajasini oshiradi. Natijada, sayyohlar tashrif buyurgan mamlakat haqida ijobiy taassurotga ega bo'lib, uning turistik jozibadorligi va xalqaro nufuzi yanada mustahkamlanadi.

Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalari oldida turgan muhim vazifalardan biri – talabalarda madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyani shakllantirish va rivojlantirishdir. Bunga erishishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv ta'lim metodlari, loyiha asosida o'qitish, simulyatsiya mashg'ulotlari, rol o'yinlari, xalqaro hamkorlik dasturlari hamda raqamli ta'lim platformalaridan samarali foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi. Bunday yondashuvlar talabalarining nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy muloqot ko'nikmalarini ham rivojlantirib, ularni real kasbiy faoliyatga tayyorlaydi. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'rganish jarayonida til va madaniyatning o'zaro bog'liqligini chuqur anglash muhimdir. Chet tilini bilgan mutaxassis tarjimon bo'lishi mumkin, biroq o'sha til egalari madaniyatini, mentalitetini va qadriyatlarini tushungan mutaxassis haqiqiy professional sifatida shakllanadi. Chunki muvaffaqiyatli muloqot faqat til qoidalarini bilish bilan emas, balki suhbatdoshning madaniy xususiyatlarini anglash va ularga mos ravishda munosabat bildirish bilan ham belgilanadi.

Kelajak turizmi esa aynan madaniy intellektga ega, kommunikativ jihatdan kompetent, moslashuvchan va global fikrlaydigan mutaxassislar faoliyati bilan chambarchas bog'liq bo'ladi. Shu sababli turizm ta'limida madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy-amaliy yondashuvlarni yanada takomillashtirish, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini keng joriy etish va xalqaro tajribalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Bu esa nafaqat bo'lajak mutaxassislarning kasbiy salohiyatini oshirishga, balki turizm sohasining barqaror rivojlanishi, mamlakatning xalqaro maydondagi raqobatbardoshligi va ijobiy imijini mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish strategiyasiga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
2. Zamonaviy pedagogika va kommunikatsiya nazariyasiga oid ilmiy manbalar.
3. Конечкая В. Социология коммуникации. Учебник.- М:1997. - стр.110.
4. Mahmudov N., Rafiyev A., Yo'ldoshev I. "Nutq madaniyati va davlat tilida ish yuritish"
5. Mamatov, A. (2012). Antropotsentrik tilshunoslik asoslari. Toshkent. (Linguokulturologiya va tilning inson omili bilan bog'liqligi).
6. Нурманов А. Ўзбек тилшунослиги тарихи. - Т.: Ўзбекистон. 2002. -Б.80.
7. Safanov, B. Sh. va boshqalar. (2021). Turizm: nazariya va amaliyot. Toshkent. (O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirishning metodik asoslari).
8. T.Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbab ijodiy uyi.2013.-B.11.
9. Тоирова Г. Ўзбек нутқий мулоқотида системавийлик ва информативлик: филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) дисс. – Тошкент: 2017. – Б. 42.
10. Usmonov, M. (2019). Turizmda innovatsion servis xizmati ko'rsatish. O'quv qo'llanma.
11. Hall E.T. The Silent Language. – New York: Anchor Books.
12. Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. – McGraw-Hill.
13. Samovar L., Porter R., McDaniel E. Intercultural Communication. – Boston.
14. Richards G. Cultural Tourism: Global and Local Perspectives.